

ПЪРВО МЯСТО

Стоян Иванов Дражев

ПМГ „Атанас Радев“, 10 клас

„Образованието не променя света, а хората, които ще променят света“

Есе

Образованието безспорно е от съществено значение за развитието на индивида и обществото. То ни предоставя знания и умения, помага ни да развием аналитично мислене и критичен поглед върху заобикалящия ни свят. Например образованието по история е от изключителна важност, защото ни показва кои човешки постъпки са водили до глобални катастрофи и катаклизми. Нашата цел днес е да се учим от тях и да се опитваме да не ги повторим. Философията пък ни показва какъв път, изпълнен с различни философски учения и школи, е извървяло човечеството, за да достигне до идеите за човешките права, равенството и единната държава.

„Екзистенцията е преди есенцията“ - тази сентенцията на Сартр ни показва, че съществуването на човека предхожда същността му. Всяко нещо освен човека се появява в света с предварително зададена природа. Само човекът няма определена същност. Той първо получава битие и едва след това в резултат от изборите си формира същността си. Образованието не е живо съзнание, не е самостоятелна инстанция само по себе си, което умее да твори. Разумният човек, образованият човек обаче с най- незначителния избор, който прави, променя иначе водения от конкретни правила свят, той създава обстоятелства.

Когато правим избор, той се случва в обстоятелства, които често се създават от решенията на другите. Когато обаче ние избираме, това също създава определена среда за околните, защото „моята свобода свършва там, където започва свободата на другите“. На пръв поглед изборът ни е индивидуален, но когато се подкрепи от много хора, той се превръща в реалност, затова се казва, че сме творци на историята. С избора си човек отстоява някаква ценност, прави го за себе си, но и за човека по принцип.

Интелигентният човек, със своето високо образование, насочва любопитството си, което е гаранция за успех. Пример за това е периодът на Великите географски открития. Причините за мисиите по вода са много - падането на Константинопол през 1453г., затварянето на търговските пътищата, минаващи през Югоизточна Европа, нуждата от подправки и луксозни стоки, завладяването на нови територии и вземането на техните богатства, изпробването на нови изобретения като каравела и астролаб, изобретяването на печатната машина от Гутенберг и т.н. Една от най- важните предпоставки обаче е човешкото любопитство и жаждата за нови знания. То е основен двигател на напредъка и иновациите в нашата история, то е силата, която ни подбужда

да задаваме въпроси, да изследваме света около себе си и да търсим нови начини за решаване на проблеми. Любопитството ни е присъщо още от детството, но при някои индивиди с течение на времето спира да съществува. Вечната борба между образованието и глупостта представлява сърцевината на човешката еволюция. Тази тема не само засяга битката между интелект и невежество, но и има голямо влияние върху съвременното общество. Образованието е пътят към осъществяване на нашия потенциал. То не само предоставя знания и информация, но и ни учи как да мислим. Образованият човек се определя не само от това колко факти знае, а от уменията му да ги приложи в практически ситуации. Той е способен на креативно мислене, решаване на проблеми и адаптиране към променящите се условия. От другата страна на бариерата обаче стои глупавият, необразованият човек, който е затворник на предразсъдъците и ограничената си гледна точка. Той може да пренебрегне науката и образованието, предпочитайки лесен и повърхностен живот. Необразованият човек е податлив на манипулации и от него могат да се възползват медиите и политици, които му поднасят непроверени информации и фалшиви новини.

Човек, в стремежа си към съвършенство, допуска грешки в опита. В романа „Робинзон Крузо“, написан в епохата на Просвещението, когато водеща роля има разумът, главният герой се опитва да се спаси, като си построява лодка. Той се захваща с изграждането ѝ и това му отнема цели пет години. Този епизод илюстрира неговата изключителна настойчивост и желание за свобода. Когато я завършва обаче, установява, че е допуснал фундаментална грешка - избирайки най-подходящото за лодка дърво в гората, не се е съобразил с факта, че е твърде далече от морето и няма как да я пренесе дотам сам. Освен на надеждата и вярата във възможността за нов живот, неизползваната в началото лодка става символ и на човешката глупост. Терминът "паметници на глупостта" обикновено се използва с ирония или сарказъм, за да се опишат действия, проекти или обекти, които се считат за безсмислени, ненужни или абсурдни. В действителност обаче, каквито и да са тези действия, те могат да бъдат използвани като източник на уроци или за размисъл. От време на време трябва да си ги припомним, за да видим и осмислим пътя, който е извървяло човечеството.

Ако приемаме образованието само на теория, то всъщност остава безплодно и не променя нито самия човек, нито живота на другите. Опитът също ни образова. Един от най-важните методи в човешката история, чрез който са открити и доказани стотици неща, е методът „проба-грешка“. Този психологически и учебен процес, при който човекът изпробва различни стратегии, решения или действия, докато намери ефективно или подходящо решение на проблем, често е приложим в различни сфери на живота и работата, когато нямаме ясен или предварително определен начин за постигане на цел. Няма човек, който да пробва нещо ново и поне за момент да не се провали. Само образованият обаче, дори и да е в най-тежката ситуация, няма да се откаже и ще се бори докрая. Той развива света. Глупецът ще започне да се отчайва, ще търси неволята и ще се примири със загубата. Ние, интелигентните, образованите, грамотните, сме тези, които реализираме свободата си винаги и навсякъде, защото знаем, че от нас зависят много неща. Ако и ние се откажем, на кого оставяме развитието на света, в добри или лоши ръце?

Образованието ни дава инструментите, но какво правим с тях, зависи от нас. Важното е да се осъзнае, че образованието не е целта, а средството, с което постигаме

целите си. Хората, които ще променят света, са тези, които са готови да приложат своето образование в полза на обществото и планетата. Въпреки това, тези знания и умения сами по себе си не променят света. Вместо да се ограничаваме до образованието като краен продукт, нека го разглеждаме като начало на вдъхновяващ път към по-добро и по-справедливо бъдеще. За да се постигне истинска промяна, е необходимо образованието да бъде възприето, интерпретирано и използвано от хората по начини, които са насочени към общото благо.